

Aksjeeierbok som hjemmel for godtroerverv

Partner
Dr. Roland Mörsdorf
Advokatfirmaet Grette DA, Oslo

1. Innledning

Etter den tidligere norske aksjeloven av 1976¹ kunne godtroerverv av aksjer i norske aksjeselskap (AS) baseres på aksjebrevene. Etter den någjeldende norske aksjeloven av 1997² som trådte i kraft den 1. januar 1999, skal aksjebrev ikke lenger utstedes for aksjer i norske AS. I norske AS hvor aksjene ikke er registrert i verdipapirregisteret,³ skal derimot aksjeeierne innføres i selskapets aksjeeierbok.⁴ Selskapet skal gi melding til enhver ny aksjeeier etter at vedkommende er innført i selskapets aksjeeier-

bok.⁵ Denne meldingen må imidlertid ikke forveksles med de tidligere aksjebrevene, og har ingen materiellrettslig betydning.⁶ Et godtroerverv kan derfor verken tilknyttes aksjebrevene – som ikke lenger utstedes – eller selskapets melding om innføring i aksjeeierboken.

Spørsmålet er derfor om et godtroerverv av aksjer i et norsk AS som ikke er registrert i verdipapirregisteret, kan baseres på aksjeeierboken. Med andre ord: Kan en kjøper i god tro erverve aksjer fra en selger som er innført som aksjeeier i aksjeeierboken uten å være eier, eller må erververen respektere tredjeparts rett til aksjene? Etter som det som fremkommer av aksjeeierboken ofte legges til grunn ved erverv av ak-

1. Lov 4. juni 1976 nr. 59 om aksjeselskaper.
2. Lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper («asl.»).
3. Det er ikke vanlig at et norsk AS registrerer aksjene i verdipapirregisteret, se Bråthen, Selskapsrett, Oslo, 3. utgave 2008, s. 83.
4. Se nedenfor under punkt 2. Slikt var det også etter den tidligere aksjeloven (lov 4. juni 1976 nr. 59 om aksjeselskaper), se lovens § 3-8.

5. Asl. § 4-10 første ledd: »Når en aksjeeier er innført i aksjeeierboken, skal selskapet gi aksjeeieren melding om dette.«
6. Andenæs, Selskapsrett, Oslo, 2007, s. 147. Aarbakke m.fl., Aksjeloven og allmennaksjeloven, Oslo, 2. utgave 2004, s. 242.

sjer i norske AS, er dette en viktig problemstilling i praksis.

2. Aksjeeierbok

a) Stiftelse

Når et norsk AS er stiftet, skal selskapets styre uten opphold sørge for at det opprettes en aksjeeierbok for selskapet. I aksjeeierboken skal aksjeeierne innføres i alfabetisk orden med angivelse av navn eller foretaksnavn, fødselsnummer eller organisasjonsnummer samt adresse. For hver aksjeeier skal det angis antall aksjer, nummer på aksjene, og dersom selskapet har flere aksjeklasser, hvilken klasse aksjene tilhører.⁷ Aksjeeierboken skal være tilgjengelig for enhver,⁸ slik at man ikke må godtgjøre konkret rettslig interesse for å få innsyn.⁹

b) Endringer

Når en ny eier har meldt og godtgjort sitt erverv av en aksje,¹⁰ plikter selskapet, dvs. selskapets styre, uten opphold å innføre den nye eieren i aksjeeierboken og angi dagen for innføring.¹¹ Blir selskapet på annen måte kjent med at en aksje er overdratt, skal dette anmerkes i aksjeeierboken, så vidt mulig med opplysning om erververens navn og adresse.¹² Ved en kapitalforhøyelse skal styret sørge for at de nye aksjene innføres i aksjeeierboken fra det tidspunkt aksjene gir rettigheter i selskapet.¹³ Når en aksjeeier er innført i aksjeeierboken, skal selskapet gi aksjeeieren melding om dette. Meldingen

skal dateres og angi det som er innført om aksjeeieren og hans eller hennes aksjeinnehav. Blir det foretatt endringer, skal aksjeeieren også ha melding om dette.¹⁴ I tillegg skal panteretter i aksjer samt panthaverens navn eller foretaksnavn, fødselsnummer eller organisasjonsnummer og adresse innføres i aksjeeierboken.¹⁵

c) Rettslige virkninger

Etter aksjeloven kan en aksjeerhverver bare utøve de rettigheter som tilkommer en aksjeeier når ervervet er innført i aksjeeierboken,¹⁶ dog med unntak av retten til utbytte og andre utdelinger samt retten til nye aksjer ved kapitalforhøyelse.¹⁷ For å kunne utøve alle rettigheter som aksjeeier, må erververen altså innføres i aksjeeierboken. Så lenge erververen ikke er innført i selskapets aksjeeierbok, kan den tidligere aksjeeieren fortsatt utøve de rettigheter som tilkommer en aksjeeier.¹⁸

Innføring i aksjeeierboken er imidlertid ikke en forutsetning for å overdra aksjene til erververen.¹⁹ Mellom partene overdras aksjene til erververen i henhold til den aktuelle overdragelseshjemmelen, og altså helt uavhengig av erververens innføring i aksjeeierboken. Dersom overdragelseshjemmelen for eksempel er en kjøpekontrakt, kan selger og kjøper avtale at aksjene mellom partene skal overdras til kjøper umiddelbart ved signering av kjøpekontrakten eller senere – mot betaling av kjøpesummen – ved closing. Overdragelse av aksjene til kjøper skjer altså i utgangspunktet uavhengig av kjøperens innføring i selska-

7. Asl. § 4-5.

8. Asl. § 4-6.

9. Andenæs, Selskapsrett, Oslo, 2007, s. 126.

10. I henhold til asl. 4-12 skal enhver erverver av en aksje straks sende melding til selskapet om sitt aksjeervert.

11. Asl. § 4-7 første ledd, første punktum.

12. Asl. § 4-7 annet ledd.

13. Asl. § 4-9.

14. Asl. § 4-10.

15. Asl. § 4-8 tredje ledd.

16. Eller når ervervet er meldt og godtgjort uten at det hindres på grunn av omsetningsbegrensninger etter selskapets vedtekter eller loven.

17. Asl. § 4-2 første ledd.

18. Asl. § 4-2 annet ledd.

19. Se Andenæs, Selskapsrett, Oslo, 2007, s. 139.

pets aksjeeierbok. Det kan imidlertid avtales i kjøpekontrakten at aksjene skal overdras til kjøperen ved innføringen i selskaps aksjeeierbok.

3. Godtroervervsregler

a) Aksjeloven av 1976

Etter den tidligere aksjeloven av 1976 skulle aksjebrev utstedes for aksjer i norske AS.²⁰ Gjennom aksjebrevet fikk aksjeeieren et skriftlig dokument som bekreftet at han var aksjeeier.²¹ Legitimasjons- og rettsvernsregler ble da knyttet til aksjebrevene.²² Dette innebar at den som aksjebrevet utpekte som eier, var legitimert til å overdra aksjene med den virkning at en godtroende erverver som hadde fått aksjebrevet i hende, fikk rett etter avtalen selv om det skulle vise seg at legitimasjonshaveren ikke var rette eier eller på annen måte ikke hadde rett til å inngå avtalen.²³ Godtroerverv av aksjer kunne altså baseres på aksjebrev.²⁴

Systemet med aksjebrev ble vurdert i forbindelse med utarbeidelsen av en ny aksjelov.²⁵ I denne vurderingen var ett av argumentene for å beholde dette systemet at det av hensyn til aksjenes omsettelighet ville være en fordel om erververen kan stole på aksjebrevet og selgerens ihendehavelse av dette. Dette hensynet var imidlertid ansett for å være mer tungveiene tidligere.

Noe som skyldes at de aksjer som i stor grad er gjenstand for omsetning, allerede den gang kunne registreres i Verdipapirsentralen,²⁶ og således ikke lenger var knyttet til aksjebrev eller noe annet fysisk dokument. Det var med andre ord kun for private aksjeselskaper som ikke var registrert i Verdipapirsentralen det var aktuelt med aksjebrev. Private aksjeselskaper ville i første rekke være selskaper med en forholdsvis lukket deltakerkrets. Det ville derfor i mindre grad være et marked for aksjene i et slikt selskap, med den følge at en erverver lettere kunne skaffe seg kunnskap om de underliggende forhold. Videre ble det antatt at det i slike selskaper forekommer relativt sjelden at aksjene skifter eier, selv om omsetningen av aksjer i (mellomstore) private selskaper i enkelte tilfeller kunne variere mye. Alt dette gjorde at hensynet til en effektiv omsetning ikke gjorde seg særlig gjeldende.

På den bakgrunn ble det foreslått at reglene som knytter legitimasjonsvirkninger til ihendehavelsen av aksjebrevet skulle endres, og at systemet med aksjebrev ikke lenger skulle beholdes. Dessuten ville man unngå de komplikasjoner som dette systemet i praksis hadde ført med seg.²⁷

b) Aksjeloven av 1997

Etter den någjeldende aksjeloven av 1997 er derfor ikke aksjebrev lenger omfattet av noen regelsett.²⁸ Aksjebrev kan altså ikke utstedes for aksjer i norske AS, slik at godtroerverv basert på aksjebrev ikke lenger er mulig.²⁹ Legitimasjons- og rettsverns-

20. Lov 4. juni 1976 nr. 59 om aksjeselskaper § 3-5: »For aksjene skal det utstedes aksjebrev [...].«

21. Woxholth, Selskapsrett, Oslo, 3. utgave 2010, s. 296.

22. Lov 4. juni 1976 nr. 59 om aksjeselskaper § 3-7: »Blir aksjebrev overdratt [].« Se også Andenæs, Selskapsrett, Oslo, 2007, s. 147.

23. Aarbakke m.fl., Aksjeloven og allmennaksjeloven, Oslo, 2. utgave 2004, s. 217.

24. Se nedenfor under punkt 4. a).

25. Ot. prp. nr. 36, 1993-94, s. 93 flg.

26. Se nedenfor under punkt 4. a).

27. Andenæs, Selskapsrett, Oslo, 2007, s. 147.

28. Woxholth, Selskapsrett, Oslo, 3. utgave 2010, s. 296.

29. Aksjebrev som er utstedt før den nye aksjeloven trådte i kraft (1. januar 2009), beholdt sine legitimasjonsvirkninger kun i ett år etter lovens ikrafttredelse.

regler er ikke lenger knyttet til aksjebrev, men er nå fastsatt i asl. § 4-13.

(i) Asl. § 4-13 første ledd

Den grunnleggende bestemmelsen er asl. § 4-13 første ledd.³⁰ Asl. § 4-13 første ledd bestemmer at en aksjeerhverver ikke får bedre rett i forhold til den som avhenderen utleder sin rett fra, enn hva avhenderen selv hadde. Noe annet kan imidlertid følge av særlige rettsregler.

I norsk rettsteori oppstilles følgende eksempel for denne regelen:³¹ Ved en overdragelse av aksjer som ikke er registrert i Verdipapirsentralen, fra B til C har overdrageren B noe uoppgjort med A som han selv kjøpte aksjene fra. Den opprinnelige eieren A er for eksempel blitt tvunget til å selge aksjene til B som igjen har videresolgt aksjene til C, eller det foreligger en annen ugyldighetsgrunn i forholdet mellom A og B. Som følge av dette er A fortsatt materiellrettslig eier av aksjene. Dette medfører at A kan gjøre gjeldende de samme innsigelser, herunder at han eier aksjene, overfor C som overfor B. C kan altså ikke reddes av sin gode tro, dvs. av hans aktsomme uvitethet om det uoppgjorte i forholdet mellom A og B³² og om at den opprinnelige eieren A fortsatt eide aksjene da B solgte aksjene til C. C kan derfor ikke erverve aksjene fra B. Det er likevel usikkert om dette skal bety at det kun er A eller også tredje-

part³³ som kan gjøre innsigelsene gjeldende overfor C. Spørsmålet er altså om C kun ikke erverver aksjene i forhold til A (relativ uvirksomhet)³⁴ eller om dette også gjelder i forhold til tredjepart (absolutt uvirksomhet).³⁵ Videre fremgår det av norsk rettsteori at den opprinnelige aksjeeier (A) kan miste sin rett dersom han kan bebreides for ikke å ha sørget for tiltak som kunne ha advart en senere erverver.³⁶

Hovedregelen er i utgangspunktet klar: C kan ikke erverve aksjene fra B hvis B ikke på et tidligere tidspunkt har ervervet aksjene fra A. Dersom ikke annet følger av »særlige rettsregler«,³⁷ gjelder dette selv om C var i god tro ved inngåelse av ervervsavtalen. I praksis finnes derimot i utgangspunktet ingen slike »særlige rettsregler«. Ettersom det verken i aksjeloven eller i andre lover henvises til aksjeeierboken som hjemmel for et godtroervert, vil heller ikke aksjeeierboken som sådan være en »særlig rettsregel«.

Dersom aksjene ikke er registrert i Verdipapirsentralen,³⁸ gjelder heller ikke den norske verdipapirregisterloven³⁹ som en slik »særlig rettsregel«. Verdipapirregisterloven fastsetter at når aksjer som er ervervet

30. »Når en aksje blir avhendet, får erververen ikke bedre rett i forhold til den som avhenderen utleder sin rett fra, enn avhenderen hadde, dersom ikke annet følger av særlige rettsregler«.
31. Woxholth, Selskapsrett, Oslo, 3. utgave 2010, s. 298 flg.
32. Dette gjelder imidlertid bare rettigheter til eller i aksjene. A kan derfor eksempelvis ikke rette sitt krav på betaling av kjøpesummen fra forholdet med B mot C, se Woxholth, Selskapsrett, Oslo, 3. utgave 2010, s. 299.

33. For eksempel en annen erverver (D) som A senere selger aksjene sine til. Spørsmålet er altså om D kan gjøre gjeldende overfor C at C aldri har ervervet aksjene og at følgelig D senere rettsmessig kunne erverve aksjene fra A.
34. Se asl. § 4-13 første ledd: »[...] i forhold til den [A] som avhenderen [B] utleder sin rett fra [...]«.
35. Det synes å være konsekvent – og derfor riktig – at uvirksomhet er absolutt.
36. Aarbakke m.fl., Aksjeloven og allmennaksjeloven, Oslo, 2. utgave 2004, s. 246.
37. Asl. § 4-13 første ledd, siste halvsetning.
38. Det er ikke vanlig at et norsk AS registrerer aksjene i Verdipapirsentralen.
39. Lov 5. juli 2002 nr. 64 om registrering av finansielle instrumenter (»vprl.«).

ved avtale er registrert i et verdipapirregister (Verdipapirsentralen), kan det ikke gjøres gjeldende mot erververen (C) at selgerens (B) rett ikke var i samsvar med registers innhold.⁴⁰ C kan altså ikke godtroerverve aksjene – som ikke er registrert i Verdipapirsentralen – fra B med hjemmel i verdipapirregisterlovens bestemmelser.

Selv om aksjene hadde vært registrert i Verdipapirsentralen og C kunne ha ervervet aksjene med hjemmel i verdipapirregisterlovens bestemmelser, hadde dette ervervet ikke hatt noen sammenheng med aksjeeierboken.

I rettsteorien diskuteres det også om den norske avtaleloven⁴¹ kan være en slik »særlig rettsregel«.⁴² Dersom en skriftlig viljeserklæring er avgitt (av A) »på skråmt«, og dersom mottakeren (B) har overdratt rett etter den til en tredjemann (C), som var i god tro, kan det ikke overfor ham (C) gjøres gjeldende, at erklæringen var skråmtet.⁴³ Da slike situasjoner sjelden forekommer i forbindelse med salg av aksjer, synes imidlertid denne bestemmelsen ikke å spille en vesentlig rolle for godtroerverv av aksjer. Dessuten vil erverv av aksjer i henhold til denne bestemmelsen heller ikke ha noen sammenheng med aksjeeierboken.

(ii) *Asl. § 4-13 annet ledd*

Asl. § 4-13 annet ledd⁴⁴ fastslår at dersom en aksje blir avhendet til flere kjøpere som alle er »i god tro«, går den retten foran som selskapet først får melding om. Man erverver altså aksjene ikke på bakgrunn av god tro, men fordi man er først ute med å melde ervervet til selskapet.⁴⁵ Asl. § 4-13 annet ledd er derfor heller en prioriteringsregel som forutsetter god tro, enn en godtroervervsregel. Bestemmelsen regulerer hvem av flere konkurrerende kjøpere som skal prioriteres og følgelig erverve de aktuelle aksjene fra selger.

Asl. § 4-13 annet ledd regulerer følgelig tilfeller av dobbeltsalg og lar meldingen om ervervet til selskapet være avgjørende for hvilken kjøper som får rett til aksjene.⁴⁶ Dette er en annen situasjon enn beskrevet ovenfor⁴⁷ hvor A har solgt aksjene sine til B som deretter videreselger aksjene til C. I tilfelle av et dobbeltsalg selger A aksjene sine både til B og C. Asl. § 4-13 annet ledd regulerer ikke forholdet mellom A og henholdsvis B og C, men kun forholdet mellom de to konkurrerende kjøperne B og C. Dersom både B og C er i god tro om at den senere kjøperen (for eksempel C) ikke kjente til eller burde kjenne til det eldre ervervet av aksjene fra den første kjøperen (for eksempel B), beskytter loven den kjøper (B eller C) som selskapet først mottar melding fra om sitt aksjeerverv.

Asl. § 4-13 annet ledd henviser imidlertid ikke til aksjeeierboken som hjemmel for god tro om at det ikke foreligger et eldre

40. Vprl. § 7-2 første punktum. Dette gjelder ikke dersom erververen var eller burde ha vært kjent med selgerens manglende rett, jfr. vprl. § 7-2 annet punktum.

41. Lov 31. mai 1918 nr. 4 om avslutning av avtaler, om fuldmagt og om ugyldige viljeserklæringer (»avtl.«).

42. Bråthen, Kommentar til aksjeloven (sist endret 19.10.2009), i: Norsk lovkommentar (online), note 450.

43. Avtl. § 34.

44. »Blir en aksje avhendet til flere som alle er i god tro, går den retten foran som selskapet først får melding om«.

45. I henhold til asl. 4-12 skal enhver erverver av en aksje straks sende melding til selskapet om sitt aksjeerverv.

46. Aarbakke m.fl., Aksjeloven og allmennaksjeloven, Oslo, 2. utgave 2004, s. 246.

47. Punkt 3. b) (i).

erverv, altså om at selger ikke allerede har solgt aksjene til én av de konkurrerende kjøperne. Etter bestemmelsens ordlyd er det følgelig for kjøpernes gode tro uten betydning om selgeren er innført som aksjeeier i aksjeeierboken.

c) Sammenfatning

Etter aksjelovens ordlyd, særlig etter asl. § 4-13 først ledd, er et godtroerverv av aksjer i norske AS i utgangspunktet utelukket. Asl. § 4-13 annet ledd synes å være det eneste vesentlige unntaket fra denne hovedregelen i den forstand at den gode tro er ett element i denne bestemmelsen. Likevel er ikke asl. § 4-13 annet ledd en klassisk godtroervervregel som regulerer ervervet av aksjer fra noen som ikke eier aksjene, men heller en prioritetsregel som regulerer hvem av flere konkurrerende kjøpere som erverver aksjene fra en selger som reelt eier de aktuelle aksjene. Særreglene i verdipapirloven og avtaleloven spiller i praksis ingen betydelig rolle for godtroerverv av aksjer.

Etter lovens ordlyd er imidlertid et godtroerverv i alle tilfeller ikke tilknyttet aksjeeierboken. Aksjeeierboken blir ikke nevnt i aksjeloven eller andre lover som hjemmel for godtroervervet. Spørsmålet blir da om og i hvilken utstrekning godtroerverv av aksjer i norske AS likevel kan baseres på aksjeeierboken, selv om verken aksjelovens eller de øvrige bestemmelsenes ordlyd gir hjemmel for et slikt godtroerverv.

4. Godtroerverv basert på aksjeeierboken

a) Lovgivers oppfatning

Etter den tidligere aksjeloven av 1976 skulle aksjebrev utstedes for aksjer i norske AS.

Godtroerverv var knyttet til aksjebrevene gjennom henvisning⁴⁸ til godtroervervsreglene i den norske gjeldsbrevloven,⁴⁹ nemlig gbl. §§ 13⁵⁰ og 14.⁵¹ Systemet med aksjebrev ble allerede modifisert ved opprettelse av Verdipapirsentralen ved lov 14. juni 1985 nr. 62⁵² med tilhørende endringer i den tidligere aksjeloven ved lov 14. juni 1985 nr. 70. Med denne loven ble det opprettet et EDB-basert system for registrering av fondsaktiva, herunder aksjer, hvorefter utstedelse av aksjebrev for registrerte aksjer var overflødig.⁵³ I forbindelse med utarbeidelse av en ny aksjelov ble det foreslått at reglene som knytter legitimasjonsvirkninger til ihendehavelsen av aksjebrevet skulle endres, og at systemet med aksjebrev ikke lenger skulle beholdes. I den någjeldende aksjeloven av 1997 er derfor alle bestemmelser om aksjebrev utelatt.⁵⁴

Reglene om aksjebrev i den tidligere aksjeloven som henviste til godtroervervs-

48. Lov 4. juni 1976 nr. 59 om aksjeselskaper § 3-7: »Blir aksjebrev overdratt eller pantsatt, gjelder bestemmelsene i gjeldsbrevloven § 14 jfr. § 13 tilsvarende [...]. Som legitimasjonshaver anses også den som i henhold til selskapsets påtegning på aksjebrevet er innført i aksjeboken som eier og har aksjebrevet i hende.»

49. Lov 17. februar 1939 nr. 1 om gjeldsbrev (»gbl.«).

50. »Den som har eit omsetningsgjeldsbrev i hende, er legitimera til å rå over det med verknad som nemnt i §§ 14, 15, 18 og 19, so framt det er eit ihendehavargjeldsbrev.»

51. »Avhender legitimasjonshavaren (jfr. § 13) eit omsetningsgjeldsbrev til eige eller pant, og mottakaren får det i hende, hindrar det ikkje rettsvinning at han vantar rett til å rå over brevet, utan når mottakaren veit dette eller ikkje er so aktsam som han bør vera etter tilhøvet.»

52. Som senere ble avløst av Verdipapirregisterloven, se vprl. § 12-1.

53. Aarbakke m.fl., Aksjeloven og allmennaksjeloven, Oslo, 2. utgave 2004, s. 218.

54. Se overfor under punkt 3. a).

reglene i den norske gjeldsbrevloven, nemlig gbl. §§ 13 og 14, ble imidlertid ikke erstattet av en tilsvarende henvisningsregel i den någjeldende aksjeloven.⁵⁵ I den någjeldende aksjeloven henvises det ikke lenger til gbl. §§ 13 og 14. Gbl. §§ 13 og 14 gjelder derfor ikke lenger ved erverv av aksjer.

Godtroervervsreglene i den tidligere aksjeloven ble derimot erstattet av de någjeldende reglene i asl. § 4-13 (»Legitimasjons- og rettsvernsregler ved eierskifte mv«).⁵⁶ Modellen for disse reglene er å finne i gjeldsbrevlovens tredje kapittel om enkle gjeldsbrev,⁵⁷ nemlig gbl. §§ 24 til 29. Aksjeloven bygger altså verken på den tradisjonelle modellen i gbl. §§ 13 og 14 eller en ny modell basert på aksjeeierboken, men på systemet som er fastsatt i gbl. §§ 24 til 29. Lovgiver har dermed bevisst valgt å endre legitimasjons- og rettsvernsreglene og ikke henwise til aksjeeierboken som hjemmel for godtroerverv, men i stedet anvende modellen i gjeldsbrevlovens tredje kapittel for å løse legitimasjons- og rettsvernsspørsmål. Det må imidlertid antas at lovgiver kjente til at den nye modellen i asl. § 4-13 kun løser noen⁵⁸ av problemene. På tross av dette har lovgiver altså valgt å begrense legitimasjons- og rettsvernsregler til det som fremkommer av asl. § 4-13. Dermed lovgiver i tillegg hadde valgt å regulere godtroerverv basert på aksjeeierboken, ville dette mest sannsynlig ha fremkommet av asl. § 4-13. Det faktum at lovgiver ikke har innført noen regler om eller henvisninger til aksjeeierboken i asl. § 4-13, må tolkes til at aksjeeierboken ikke kan benyttes

som hjemmel for godtroerverv av aksjer. Eller med andre ord: Etter lovgivers oppfatning skulle ikke legitimasjonsvirkninger knyttes til innføringer i aksjeeierboken slik de var knyttet til de tidligere aksjebrevene.⁵⁹

b) Aksjeeierbokens funksjon

Aksjeeierboken har flere funksjoner og tilgodeser blant annet allmennhetens interesse i å få vite hvem som eier selskapet.⁶⁰ I aksjeloven er det uttrykkelig fastsatt at aksjeeierboken skal være tilgjengelig for enhver.⁶¹

Aksjeeierbokens hovedfunksjon ligger imidlertid i å regulere forholdet mellom selskapet og aksjeeierne. Herunder at en aksjeerhverver i utgangspunktet bare kan utøve de rettigheter i selskapet – for eksempel på selskapets generalforsamling – som tilkommer vedkommende når ervervet er innført i aksjeeierboken.⁶² Aksjeeierboken er altså avgjørende for spørsmålet om når en person – i forholdet til selskapet – kan anses for å være aksjeeier i det aktuelle selskapet. I tillegg er det aksjeeierboken som danner grunnlaget for den fortegnelse over aksjeeiere som skal foreligge ved åpning av generalforsamlingens møte og for utbetaling av utbytte.⁶³

Alt dette er imidlertid noe som kun forgår innad i selskapet. Av den grunn er det vanskelig å se at aksjeeierboken kan være hjemmel for godtroerverv for en tredjepart som står utenfor selskapet. Aksjeeierboken har altså ingen funksjon som rettsvernregis-

55. Dette er konsekvent ettersom gbl. §§ 13 og 14 forutsetter et fysisk dokument.

56. Se overfor under punkt 3. b).

57. Aarbakke m.fl., *Aksjeloven og allmennaksjeloven*, Oslo, 2. utgave 2004, s. 245.

58. Aarbakke m.fl., *Aksjeloven og allmennaksjeloven*, Oslo, 2. utgave 2004, s. 245.

59. Se ovenfor under punkt 3. a).

60. Aarbakke m.fl., *Aksjeloven og allmennaksjeloven*, Oslo, 2. utgave 2004, s. 218.

61. Asl. § 4-6, se ovenfor under punkt 2. a).

62. Asl. 4-2 første ledd, se ovenfor under punkt 2. c).

63. Woxholth, *Selskapsrett*, Oslo, 3. utgave 2010, s. 53.

ter når det oppstår tredjepartskonflikter i forbindelse med en overdragelse.⁶⁴

c) Sammenfatning

Etter lovgivers oppfatning og med bakgrunn i aksjeeierbokens funksjon som fremkommer av den norske aksjeloven, vil aksjeeierboken ikke kunne være hjemmel for godtroerverv av aksjer i norske AS. Den som stoler på at en person som er innført i aksjeeierboken også er den faktiske eier av aksjene, kan altså ikke godtroerverve disse.

5. Utenlandsk rett

Det norske aksjeselskapet kan sammenlignes med det tyske Gesellschaft mit beschränkter Haftung (GmbH). GmbH er regulert i den tyske loven om aksjeselskaper (Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung)⁶⁵ fra 1892. Den tyske loven om aksjeselskaper har en lang tradisjon med aksjeeierliste⁶⁶ som kan sammenlignes med den norske aksjeeierboken.

a) Aksjeeierliste

Ved stiftelse av et tysk GmbH skal direktørene⁶⁷ i selskapet opprette en aksjeeierliste. Aksjeeierlisten skal sendes – sammen med den øvrige stiftelsesdokumentasjonen – til det tyske foretaksregisteret.⁶⁸ Aksjeeierlisten – som aksjeeierboken i et norsk AS – inneholder opplysninger om aksjeeierne med angivelse av fornavn og etternavn eller foretaksnavn, fødselsdato,⁶⁹ bosted eller sete, det nominelle beløpet av de enkelte

aksjene⁷⁰ samt nummeret på aksjene. Ved eventuelle senere endringer av disse opplysningene skal aksjeeierlisten uten ugrunnet opphold oppdateres og den oppdaterte aksjeeierlisten sendes til foretaksregisteret.⁷¹ I utgangspunktet⁷² skal aksjeeierlisten oppdateres og sendes til foretaksregisteret av direktørene i selskapet.

Direktørene i tyske GmbH er selskapets forvaltnings- og representasjonsorgan.⁷³ Direktørene er alene ansvarlig for hele forvaltningen og ledelsen av selskapet og har alene myndighet til å representere selskapet utad.⁷⁴ Etter tysk selskapsrett er nemlig verken selskapets interne beslutningsmyndighet eller den eksterne representasjonseviden fordelt mellom et styre og en eller flere daglige ledere.⁷⁵ I tysk selskapsrett finnes det altså ikke styre og daglige ledere, men kun ett forvaltnings- og representasjonsorgan. I tyske GmbH består dette organet av en eller flere⁷⁶ direktører.

Aksjeeierlisten er tilgjengelig for enhver på internett⁷⁷ og det stilles ikke krav om konkret rettslig interesse for å få innsyn.

64. Woxholth, Selskapsrett, Oslo, 3. utgave 2010, s. 53.

65. »GmbHG«.

66. »Gesellschafterliste«.

67. »Geschäftsführer«.

68. GmbHG § 8 (1) nr. 3.

69. Det finnes ikke fødselsnumre i Tyskland.

70. Zöllner/Noack i Baumbach/Hueck, GmbHG, München, 19. utgave 2010, § 40, Rn. 13.

71. GmbHG § 40 (1).

72. Se nedenfor under punkt 5. c).

73. Zöllner/Noack i Baumbach/Hueck, GmbHG, München, 19. utgave 2010, § 35, Rn. 3 og 4.

74. Mörsdorf, Daglig leder i norsk og tysk selskaps- og arbeidsrett, NTS 2009:4, s. 70, 74.

75. Dette gjelder også andre tyske selskaper, for eksempel det tyske Aktiengesellschaft (AG), se Mörsdorf, Ledelse og corporate governance i tyske og norske allmennaksjeselskaper, NTS 2008:2, s. 85, 86.

76. GmbHG § 6 (1). Dersom GmbH har flere enn 2.000 ansatte, må selskapet ha minst to direktører etter arbeidsrettslovgivningen, nemlig en vanlig direktør og en arbeidsdirektør.

77. På websiden www.handelsregister.de som krever engangsregistrering.

b) Aksjeeierlistens funksjon

Opprinnelig var det ikke knyttet noen rettslige virkninger til aksjeeierlisten.⁷⁸ Aksjeeierlisten har kun vært til orientering for allmennheten⁷⁹ og har således aldri vært hjemmel for godtroerverv av aksjer i tyske GmbH.

Den tyske aksjeloven som inneholder bestemmelser om aksjeeierlistens funksjon, ble endret ved lov av 23. oktober 2008.⁸⁰ Endringene trådte i kraft den 1. november 2008 og var den største reformen av den tyske aksjeloven siden 1980.⁸¹ Under denne reformen ble blant annet reglene om og de rettslige virkningene av aksjeeierlisten endret.⁸² Aksjeeierlistens funksjon ble med dette vesentlig endret.⁸³

For det første regnes erververen av aksjer i et tysk GmbH – i forhold til selskapet – først som aksjeeier etter at vedkommende er innført som ny aksjeeier i aksjeeierlisten.⁸⁴ Dette tilsvarer i utgangspunktet⁸⁵ de

rettslige virkninger som er knyttet til aksjeeierboken i norske AS.⁸⁶ Før 1. november 2008 da reformen trådte i kraft, var dette knyttet til en enkel melding om ervervet til GmbH.

For det andre åpnet reformen for første gang⁸⁷ for muligheten til å godtroerverve aksjer i tyske GmbH.⁸⁸ Før 1. november 2008 var det nemlig utelukket å godtroerverve aksjer i et tysk GmbH.⁸⁹ Etter den nye bestemmelsen som ved reformen ble innført i den tyske aksjeloven, er det nå mulig å erverve aksjer i god tro fra en selger som ikke eier aksjene dersom »selger er innført som eier av aksjene i aksjeeierlisten som er registrert i foretaksregisteret.«⁹⁰

lerede fra ervervet, selv om erververen ennå ikke er innført i aksjeeierboken. Dette unntaket finnes ikke for erverv av aksjer i et tysk GmbH.

86. Se ovenfor under punkt 2. c).

87. Kamlah, Optionen, Gesellschafterliste und Guter Glaube, GmbHR 2009, s. 841, 842.

88. GmbHG § 16 (3).

89. Zessel, Gutgläubiger Erwerb von GmbH-Geschäftsanteilen nach dem MoMiG, GmbHR 2009, s. 303.

90. »Wenn der Veräußerer als Inhaber des Geschäftsanteils in der im Handelsregister aufgenommenen Gesellschafterliste eingetragen ist«, se GmbHG § 16 (3) 1. Et godtroerverv er likevel ikke mulig dersom innføringen i aksjeeierlisten har vært uriktig – altså dersom selger i motsetning til informasjonen som fremkommer av aksjeeierlisten ikke eier aksjene – i mindre enn 3 år og uriktigheten ikke skyldes den som eier aksjene, se GmbHG § 16 (3) 2, eller dersom aksjeeierlisten ikke er riktig og erverver kjenner til – eller som følge av grov uaktsomhet ikke kjenner til – denne uriktigheten eller dersom det blitt reist en innsigelse mot aksjeeierlisten, se GmbHG § 16 (3) 3. For GmbH som ble stiftet før 1. november 2008, gjelder forskjellige overgangsforskrifter som er fastsatt i Einführungsgesetz zum Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung / introduksjonsloven til den tyske lov om aksjeselskaper § 3 (3). Etter denne forskriften

78. Zöllner/Noack i Baumbach/Hueck, GmbHG, München, tidligere/18. utgave 2006, § 40, Rn. 1.

79. Bednarz, Die Gesellschafterliste als Rechts-scheinträger für einen gutgläubigen Erwerb von GmbH-Geschäftsanteilen, BB 2008, s. 1854.

80. Gesetz zur Modernisierung des GmbH-Rechts und zur Bekämpfung von Missbräuchen / Lov om modernisering av GmbH-loven og bekjempelse av misbruk (»MoMiG«).

81. Mörsdorf, Ledelse og corporate governance i tyske og norske allmennaksjeselskaper, NTS 2008:2, s. 85, 91.

82. Mayer, Aufwertung der Gesellschafterliste durch das MoMiG – Fluch oder Segen? ZIP 2009, s. 1037.

83. Kallweit, GmbHR 2010, s. 150. Berninger, Die Unternehmersgesellschaft (haftungsbeschränkt) – Sachkapitalerhöhungsverbot und Umwandlungsrecht, GmbHR 2010, s. 63.

84. GmbHG § 16 (1).

85. Erververen av aksjer i et norsk AS får imidlertid retten til utbytte og andre utdelinger og retten til nye aksjer ved kapitalforhøyelse al-

Godtroervervet er altså knyttet til aksjeeierlisten,⁹¹ og det er derfor kun aksjeeierlisten som er hjemmel for godtroervervet.⁹²

De nye bestemmelsens verneområdet omfatter likevel kun god tro med hensyn til at selger eier de aktuelle aksjene.⁹³ Erververs gode tro med hensyn til om aksjene virkelig eksisterer, er derimot ikke omfattet av verneområdet.⁹⁴ Videre er erververs gode tro hva angår at aksjene er heftelsesfrie⁹⁵ og erververs gode tro med hensyn til at det ikke finnes noen overdragelsesforutsetninger etter loven eller selskapets vedtekter,⁹⁶ heller ikke omfattet av verneområ-

det.⁹⁷ Innenfor disse rammebetingelsene er det imidlertid mulig å godtroerverve aksjer i tyske GmbH basert på opplysningene som er innført i aksjeeierlisten.

c) Endringer

Ved endring av opplysningene som er innført i aksjeeierlisten, skal aksjeeierlisten i utgangspunktet oppdateres og sendes til foretaksregisteret av selskapets direktører.⁹⁸

Før 1. november 2008 var det kun direktørene i selskapet som var ansvarlige for å oppdatere aksjeeierlisten og sende den oppdaterte aksjeeierlisten til foretaksregisteret. Fra og med 1. november 2008 da endringene til aksjeeierlistens funksjon trådte i kraft, skal derimot i stedet notarius publicus oppdatere og sende den oppdaterte aksjeeierlisten til foretaksregisteret. Dette forutsetter imidlertid at en notarius publicus – direkte eller indirekte⁹⁹ – har vært involvert i endringene.¹⁰⁰ I tillegg skal notarius publicus bekrefte at de nye innføringene i aksjeeierboken stemmer overens med de endringer som han har vært involvert i.¹⁰¹ En tysk notarius publicus¹⁰² er en uavhengig jurist som ikke er integrert i tingrettssystemet.¹⁰³

- er godtroerverv mulig tidligst ved erverv etter 1. november 2011.
91. U. Jasper i Münchener Handbuch des Gesellschaftsrechts, Band 3 – GmbH, München, 3. utgave 2009, § 24, Rn. 227.
 92. Begemann/Galla, Praxisfragen zur Gesellschafterliste der GmbH nach dem MoMiG, GmbHHR 2009, s. 1065, 1067.
 93. Hueck/Fastrich i Baumbach/Hueck, GmbHG, München, 19. utgave 2010, § 16, Rn. 26.
 94. Zessel, Gutgläubiger Erwerb von GmbH-Geschäftsanteilen nach dem MoMiG, GmbHHR 2009, s. 303.
 95. Kort, Offene Fragen zu Gesellschafterliste, Gesellschafterstellung und gutgläubigem Anteilserwerb (§§ 40 und 16 GmbHG n.F.), GmbHHR 2009, 169, 174. Bakgrunnen for at verneområdet ikke omfatter erververs gode tro hva angår at aksjene er heftelsesfrie, er at panteretter og andre heftelser i aksjene i tyske GmbH – i motsetning til den norske aksjeeierboken – ikke blir innført i den tyske aksjeeierlisten, se Hueck/Fastrich i Baumbach/Hueck, GmbHG, München, 19. utgave 2010, § 16, Rn. 26. En annen oppfatning har imidlertid Aachen tingrett (*Amtsgericht*), avgjørelse datert 6. april 2009 i saken 44 T 1/2009; denne avgjørelsen er uriktig og har blitt kritisert av Omlor, GmbHHR 2009, 1219 f.
 96. En kopi av selskapets vedtekter kan bestilles fra det tyske foretaksregisteret. Vedtekter som ble sendt elektronisk til foretaksregisteret fra og med 1. januar 2007, er i tillegg tilgjengelig på internett (www.handelsregister.de).
 97. Wachter, Übertragung von GmbH-Geschäftsanteilen nach dem MoMiG, GmbHHR Sonderheft Oktober 2008, s. 51, 59.
 98. GmbHG § 40 (1) 1.
 99. Hamm øvre lagmannsrett (Oberlandesgericht), avgjørelse datert 1. desember 2009 i saken 15 W 304/2009.
 100. GmbHG § 40 (2) 1. Den tyske aksjeloven gjelder imidlertid kun tyske notarius publicus. Utenlandske notarius publicus er selvfølgelig ikke bundet av tysk lov, se Bednarz, Die Gesellschafterliste als Rechtsscheinsträger für einen gutgläubigen Erwerb von GmbH-Geschäftsanteilen, BB 2008, s. 1854, 1859.
 101. GmbHG § 40 (2) 2.
 102. Notar.
 103. I noen delstater i Tyskland – eksempelvis Hessen – kan advokater få en tilleggstillatelse som notarius publicus. I andre delstater – eksempelvis Rheinland-Pfalz – er dette et eget

Notarius publicus skal gjennom sin kunnskap og uavhengighet garantere for at visse avtaler og transaksjoner er inngått og gjennomført på riktig måte. Notarius publicus garanterer derfor og er personlig ansvarlig¹⁰⁴ for at aksjeeierlisten som sendes til foretaksregisteret er riktig. Denne garantien fra en objektiv og juridisk utdannet instans er et vesentlig element i det nye godtroer-ervssystemet.

Etter tysk rett er en notarius publicus involvert i de fleste endringer av opplysningene som er innført i aksjeeierlisten.¹⁰⁵ Både oppkjøp av aksjer¹⁰⁶, kapitalforhøyelser ved nyttegning av aksjer og kapitalnedsetting¹⁰⁷ og fusjon og fisjon av tysk GmbH¹⁰⁸ må nemlig gjennomføres ved en notarius publicus som attesterer transaksjonen. Ettersom notarius publicus altså er involvert i de fleste endringer, betyr dette i praksis at nesten alle aksjeeierlistene oppdateres og sendes til foretaksregisteret av en notarius publicus.

d) Konklusjoner

Fra 2008-reformen av den tyske aksjeloven kan man trekke tre konklusjoner.

For det første viser lovgivningsteknikk at den tyske lovgiveren – etter mer enn 100 år – tok et bevisst valg da han innførte de nye godtroerervsreglene i den tyske aksjeloven. Den tyske lovgiveren tok videre et bevisst valg ved å åpne for at – kun – aksje-

eierlisten kan danne hjemmel for godtroer-erv.¹⁰⁹ Den norske lovgiveren fjernet derimot godtroerervsmuligheten som var fastlagt i den tidligere aksjeloven av 1976 ved å fastsette at aksjebrev ikke lenger skal utstedes for aksjer i norske AS. I den någjeldende aksjeloven av 1997 valgte dessuten den norske lovgiver ikke å innføre nye regler om at godtroererv kan knyttes til aksjeeierboken. Grunnet den tyske fremgangsmåten virker det som om den norske lovgiveren, i motsetning til den tyske, bevisst valgte at aksjeeierboken ikke kan danne hjemmel for godtroererv av aksjer i norske AS.¹¹⁰

For det andre blir den tyske aksjeeierlisten – etter at den første versjonen ble opprettet av direktørene ved stiftelsen av et GmbH¹¹¹ – i de fleste tilfeller oppdatert av en objektiv og juridisk utdannet instans, nemlig en notarius publicus, dersom han er involvert i endringene av opplysningene som er innført i aksjeeierlisten. Selv om dette ikke gjelder for samtlige endringer,¹¹² og det diskuteres i tysk rettsteori om en notarius publicus skal anses for å være involvert i andre mer uklare situasjoner,¹¹³ er den

yrke slik at en jurist får tillatelse enten som advokat eller som notarius publicus.

104. Kort, Offene Fragen zu Gesellschafterliste, Gesellschafterstellung und gutgläubigem Anteilsverkauf (§§ 40 und 16 GmbHG n.F.), GmbHR 2009, s. 169, 173.

105. Dette antas også av lovgiveren, se BT-Drucksache 16/6140, Begründung zu Nummer 27 (Änderung von § 40).

106. GmbHG § 15 (3) og (4).

107. GmbHG § 53 (2).

108. Umwandlungsgesetz / tysk transformasjonsloven §§ 6 og 125.

109. Se Noack, Reform des deutschen Kapitalgesellschaftsrechts: Das Gesetz zur Modernisierung des GmbH-Rechts und zur Bekämpfung von Missbräuchen, DB 2006, s. 1475, 1478.

110. Mörsdorf, Share Deals in Norwegen, RIW 2010, s. 19, 23.

111. Hamm øvre lagmannsrett (*Oberlandesgericht*), avgjørelse datert 1. desember 2009 i saken 15 W 304/2009. Se også ovenfor under punkt 5. a).

112. For eksempel overdragelse av aksjer etter arverettslige regler.

113. Se for eksempel Kort, Offene Fragen zu Gesellschafterliste, Gesellschafterstellung und gutgläubigem Anteilsverkauf (§§ 40 und 16 GmbHG n.F.), GmbHR 2009, s. 169, 171 flg., og Herrler, kommentar til avgjørelsen fra Hamm øvre lagmannsrett (*Oberlandesgericht*), datert 16. februar 2010 i saken I-15 W 322/2009, GmbHR 2010, s. 431.

tyske aksjeeierlisten bedre gjennomført enn den norske aksjeeierboken.¹¹⁴ Dette skyldes at den nye tyske aksjeeierlisten, i motsetning til den norske aksjeeierboken, i de fleste tilfeller oppdateres av en kvalifisert instans, nemlig notarius publicus. I tillegg er det tyske foretaksregisteret berettiget til å kontrollere aksjeeierlisten med hensyn til åpenbare feil¹¹⁵ og til å kreve rettelse av slike feil.¹¹⁶ Dette er ikke mulig i Norge ettersom aksjeeierbøker ikke sendes til det norske foretaksregisteret i Brønnøysund eller til andre offentlige registre. Av denne grunn kan man konkludere med at godtroerverv av aksjer i norske AS ikke kan skje på bakgrunn av aksjeeierboken. Dette skyldes at aksjeeierboken verken oppdateres eller kontrolleres av slike kvalitets-sikrende og uavhengige instanser.

Etter tysk rett synes dessuten oppdateringen av aksjeeierlisten av en notarius publicus som medfører en viss riktighetsgaranti, å ha vært en forutsetning for muligheten til å godtroerverve aksjer i tyske GmbH. Først da den tyske aksjeloven ble endret – med virkning fra og med 1. november 2008 – slik at aksjeeierlisten i de fleste tilfeller oppdateres av en notarius publicus, åpnet loven for muligheten til å godtroerverve aksjer i tyske GmbH. Et vesentlig element i dette nye godtroervervssystemet er altså riktighetsgarantien som stilles av en notarius publicus. Ettersom denne garantien ikke

finnes for norske aksjeeierbøker, mangler – sammenlignet med det nye tyske systemet – et vesentlig godtroervervselement i norsk rett. Godtroerverv av aksjer i norske AS kan derfor ikke baseres på aksjeeierboken dersom man forutsetter at basis – aksjeeierboken – for godtroerverv skal oppfylle et visst riktighetsnivå.

6. Oppsummering

Aksjeeierboken gir ikke hjemmel for godtroerverv av aksjer i norske AS. En kjøper som er i god tro, kan derfor ikke erverve aksjer fra en selger som ikke eier aksjene, selv om selger er innført som aksjeeier i aksjeeierboken. I slike tilfeller overdras ikke aksjene til kjøper.

Dersom man ønsker å åpne for godtroerverv på bakgrunn av innføringer i aksjeeierboken, må den norske aksjeloven endres. Ettersom det i praksis er mye rot i aksjeeierbøkene, bør det i tillegg vurderes om aksjeeierboken skal opprettes eller i det minste kontrolleres av en annen instans enn kun selskapets styre. I den sammenheng kan det norske foretaksregisteret i Brønnøysund være et alternativ. Erfaringer fra for eksempel Tyskland viser at den kontroll som det tyske foretaksregisteret utøver over aksjeeierlisten i tyske GmbH, ikke har medført vesentlig merarbeid eller belastning for partene. Tvert imot er tilgjengeligheten av kontrollerte aksjeeierlister på foretaksregisterets webside et nyttig hjelpemiddel i daglig praksis.

Så lenge den norske aksjeloven ikke endres, bør følgelig potensielle kjøpere under en selskapsrettslig due diligence undersøke hvorvidt selger av aksjene i et selskap også er den reelle eier av aksjene i dette selskapet. Dette innebærer i praksis at man må gjennomgå selskapets stiftelsesdokumentasjon (samt senere endringer i aksjekapitalen

114. Og den gamle tyske aksjeeierlisten.

115. München øvre lagmannsrett (*Oberlandesgericht*), avgjørelse datert 8. september 2009 i saken 31 Wx 82/2009, og Bamberg øvre lagmannsrett (*Oberlandesgericht*), avgjørelse datert 2. februar 2010 i saken 6 W 40/2009. Se også Wachter, kommentar til avgjørelsen fra Bamberg øvre lagmannsrett, GmbH 2010, s. 596, 597.

116. Dresden lagmannsrett (*Landgericht*), avgjørelse datert 8. april 2009 i saken 42 HK T 10/2009.

ved eksempelvis kapitalforhøvelser) og alle tidligere kjøpekontrakter som knytter seg til aksjene i selskapet. I tillegg bør de vanlige selskapsrettlige garantier gis av selger i kjøpekontrakten. Omfanget av disse garantiene kan variere og være avhengig av resultatet av due diligence prosessen samt ri-

sikoene som avdekkes under due diligence prosessen. Likevel bør i alle fall visse selskapsrettlige grunngarantier gis av selger for å gi kjøper en viss grad av sikkerhet.

Specialister i selskabsret

Vores mål er at være et skridt foran, så juraen skaber muligheder frem for begrænsninger.

Plesners rådgivning i selskabsret varetages af et dedikeret team af højt specialiserede jurister med erfaring og kompetence inden for alle grene af selskabsretten. Vores klienter omfatter hele spektret fra store børsnoterede selskaber til selskaber med en enkelt aktionær.

Plesner er et moderne advokatfirma med et stærkt historisk fundament og netværk, der rækker ud over Danmarks grænser. Vi er et af landets førende advokatfirmaer med 195 jurister og en samlet medarbejderstab på 345.

Find yderligere information på vores hjemmeside eller ring og hør nærmere.

AMERIKA PLADS 37 TLF +45 33 12 11 33
2100 KØBENHAVN Ø WWW.PLESNER.COM

PLESNER